

VÅGA VISA

SAMVERKAN OM UTVÄRDERING

**Sigfridsborgsskolans förskolor
Sigfridsborgs förskola och Bäckalidens förskola
Nacka kommun**

**Gertrud Eklund, Danderyds kommun
Anneli Jalonen, Danderyds kommun
v 11-12, 2014**

Innehållsförteckning

VÅGA VISA	4
FAKTADEL	5
<i>Fakta om Sigfridsborgs förskola</i>	5
<i>Statistik</i>	5
<i>Organisation /Ledning</i>	5
<i>Fakta om Bäckalidens förskola</i>	7
<i>Statistik</i>	7
<i>Organisation /Ledning</i>	7
OBSERVATIONENS METOD	9
SAMMANFATTNING	10
<i>Sammanfattande slutsats för Sigfridsborgs förskola</i>	10
<i>Starka sidor</i>	10
<i>Förbättringsområden</i>	10
<i>Sammanfattande slutsats för Bäckalidens förskola</i>	11
<i>Starka sidor</i>	11
<i>Förbättringsområden</i>	11
Sigfridsborgs förskola	12
MÅLOMRÅDEN	12
<i>Normer och värden</i>	12
<i>Beskrivning</i>	12
Bedömning i text	13
Bedömning enligt skala	13
<i>Utveckling och lärande/kunskaper</i>	13
Beskrivning	13
Bedömning i text	16
Bedömning enligt skala	16
<i>Ansvar och inflytande för barn</i>	17
Beskrivning	17
Bedömning i text	18
Bedömning enligt skala	18
<i>Förskolechefens ansvar</i>	18
Beskrivning	18
Bedömning i text	20
Bedömning enligt skala	20
JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION	20
Bäckalidens förskola	21
MÅLOMRÅDEN	21
<i>Normer och värden</i>	21
Beskrivning	21
Bedömning i text	21
Bedömning enligt skala	22
<i>Utveckling och lärande/kunskaper</i>	22
Beskrivning	22
Bedömning i text	24
Bedömning enligt skala	25
<i>Ansvar och inflytande för barn</i>	25
Beskrivning	25
Bedömning i text	26
Bedömning enligt skala	26

<i>Förskolechefens/Rektors ansvar</i>	26
Beskrivning	26
Bedömning i text	28
Bedömning enligt skala	28
JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION	29
REFERENSER	30
<u>KOMMENTAR FRÅN FÖRSKOLECHEFEN</u>	32

VÅGA VISA

VÅGA VISA är ett samarbete om utvärdering inom utbildningsområdet mellan Danderyd, Ekerö, Nacka, Sollentuna och Upplands Väsby kommuner. Målet är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola.

VÅGA VISA

- baseras på läroplaner för förskola och skola
- utgår från ett barn- och elevperspektiv
- stödjer det systematiska kvalitetsarbetet
- jämför kommunernas skolor

VÅGA VISA består av tre delområden:

- Observationer av pedagoger
- Självvärdering av medarbetare
- Kundundersökning till föräldrar och elever

Metoden

Observationer genomförs av skolledare och pedagoger. Observatörerna bildar lag som besöker en skola i en annan kommun under en period, ofta en vecka. Observatörerna skaffar sig en så heltäckande bild som möjligt av skolan och dess verksamhet genom verksamhets- eller lektionsbesök samt intervjuer med barn, elever, personal och skolledning. I observationsarbetet ingår också att ta del av skolans pedagogiska dokumentation.

En metodbok styr och stödjer observatörerna i deras arbete*. Metodboken är gemensam för alla verksamheter från förskola till vuxenutbildning. Observationen redovisas i en rapport som skrivs enligt en särskild mall.

Målområden

Observatörerna beskriver och bedömer verksamheten på fem områden som följer läroplanernas målområden:

- Normer och värden.
- Utveckling och lärande/kunskaper.
- Ansvar och inflytande för barn/elever.
- Bedömning och betyg (gäller inte förskola).
- Förskolechefens/rektors ansvar.

* Metodbok och ytterligare information finns på www.nacka.se/vagavisa

FAKTADEL

Fakta om Sigridsborgs förskola

Förskolan/delenhetens namn:	Sigridsborgs förskola
Är verksamheten kommunal eller fristående? (Koncern)	Ingår i Nackas kommunala förskolor
Avdelningar	4 avdelningar. Sälen, Pingvinen, Tummlaren, Delfinen
Tillagningskök eller catering	Tillagning i skolans kök. Kökschef/Kock
Har förskolan någon profilering?	Arbetar medvetet för certifiering Trygg och Säker förskola
Typ av demografiskt upptagningsområde	Villa och radhusområde i Älta.

Statistik

Antal barn:	80 barn. Småbarn 1-3 år. Storbarn 3-5 år.
Antal pedagogisk personal (heltidstjänster/årsarbetare)	13,25 heltid/årsarbetare
Antal barn/årsarbetare	6,0 barn/årsarbetare Team Småbarn 15 barn/3 ordinarie personal/avd./lag, tjänst 3x1,0+0,25. = 4,8 barn/pedagog Team Storbarn 25 barn/3,5 ordinarie personal/avd./lag, tjänst 3x1,0 + 1,0 fördelad 2x0,5. = 7,1 barn/pedagog
Antal personal med förskollärexamen (åa)	4,5 årsarbetare med förskollärexamen. 1 årsarbetare med förskollärexamen under rekrytering.
Förskolechef (åa)	1,0. Förskolechef.
Övrig ledning (åa)	1,0. Biträdande förskolechef

Organisation /Ledning

Ledningsgrupp, pedagoggrupp	Skolledning Förskolechef Bitr. förskolechef Samordnarmöte/Ledningsgrupp Teamsamordnare 1 förskollärare team Storbarn/1 förskollärare team Småbarn <ul style="list-style-type: none">främja samarbetemedvetandegörande pedagogisk förebild Samordnaruppdrag <ul style="list-style-type: none">samordna personalplan/dagsamordna personalplan/veckaser över/justerar schema vid behovsamordnar intag av nya barnsamverkar med skolledningdelaktighet och inflytande i pedagogiska frågor Utvecklingsgrupp torsdag kl. 13-14 (ojämn vecka) 4 förskollärare/teamledare träffas med bitr. förskolechef <ul style="list-style-type: none">aktuella frågor som berör förskolans verksamhet
-----------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • reflekterande samtal kring pedagogiska frågor • litteraturstudie – tema Att undervisa barn i förskolan (<i>I. Pramling</i>) <p>Barnskötarmöte Torsdag kl. 13-14 (jämn vecka)</p> <ul style="list-style-type: none"> • inleds i mars 2014 • litteraturstudie – tema Genus i förskolan (<i>B. Olsson</i>) <p>Förskollärardag – 16 april</p> <ul style="list-style-type: none"> • gemensam temadag för båda förskolorna • aktuella teman • intern kompetensutveckling • lär vidare till varandra från kurs/läraryft etc. <p>Förskollärardag – halvdag 23 maj</p> <ul style="list-style-type: none"> • utvärdering och planering inför nästa läsår <p>APT kl. 16:00-19:00 1 gång/månad Gemensamt båda förskolorna</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 timme aktuell info/tema skolledning • 1 timme gemensamma frågor egna förskolan • 1 timme egen reflektionstid, team Småbarn/Storbarn
<p>Arbetslag eller liknande kring vilka barngrupper personalen är organiserad.</p>	<p>Avdelning Sälen och Pingvinen, bildar team Småbarn 15 barn/respektive lag i ålder 1-3 år.</p> <p>Avdelning Sälen/Lag Sälen har 15 barn i åldern 1-3 år Förskollärare 1,5. Barnskötare 1,75. = 4,6 barn/pedagog.</p> <p>Avdelning Pingvinen/Lag Pingvinen har 15 barn i ålder 1-3år Förskollärare 1,0. Barnskötare 2,0. = 5,0 barn/pedagog</p> <p>Avdelning Tummlaren och Delfinen, bildar team Storbarn 25 barn/respektive lag i åldern 3-5 år</p> <p>Avdelning Tummlaren/Lag Tummlaren har 25 barn i åldern 3-5 år Förskollärare 1,0. Barnskötare 2,5. = 7,1 barn/pedagog</p> <p>Avdelning Delfinen/Lag Delfinen har 25 barn i åldern 3-5 år Förskollärare 1,0. Barnskötare 2,5. = 7,1 barn/pedagog</p>

Fakta om Bäckalidens förskola

Förskolan/delenhetens namn:	Bäckalidens förskola
Är verksamheten kommunal eller fristående? (Koncern)	Ingår i Nackas kommunala förskolor
Avdelningar	4 avdelningar. Sparven, Tranan, Lärkan, Svalan
Tillagningskök eller catering	Tillagningskök. Utbildad Kock
Har förskolan någon profilering?	Arbetar medvetet med Trygg och Säker förskola
Typ av demografiskt upptagningsområde	Villa och radhusområde, i nära anslutning till Erstaviks naturområde i kommundelen Älta.

Statistik

Antal barn:	75 barn inskrivna (140314). Plats för 80 barn.
Antal pedagogisk personal (heltidstjänster/årsarbetare)	12,2/årsarbetare (140310)
Antal barn/årsarbetare	6,06 barn/årsarbetare Team Småbarn 15 barn/6 ordinarie personal, tjänst 3x1,0 (5,0 barn/pedagog) Team Storbarn 24 barn/3 ordinarie personal, tjänst 3x1,0 + resurs motsvarande 0,65 i team. (6,6 barn/pedagog vid 80 barn)
Antal personal med förskollärexamen (åa)	4 förskollärare/heltidstjänster i grunden. 3,75 årsarbetare under läsår 2013/2014. 2 förskollärare under rekrytering, avtal skrivs i mars 2014, tillträde 2014-08-04. Enheten har från aug. 2014 ordinarie personalstat Förskollärare 50 %, 6 förskollärare i förskolan Barnskötare 50 %, 6 barnskötare i förskolan
Förskolechef (åa)	1,0 förskolechef
Övrig ledning (åa)	1,0 biträdande förskolechef

Organisation /Ledning

Ledningsgrupp, pedagoggrupp	<p>Skolledning Förskolechef Bitr. förskolechef Samordnarmöte/Ledningsgrupp</p> <p>Teamsamordnare 1 förskollärare team Storbarn/1 förskollärare team Småbarn</p> <ul style="list-style-type: none"> • främja samarbete • medvetandegörande pedagogisk förebild <p>Samordnaruppdrag</p> <ul style="list-style-type: none"> • samordna personalplan/dag • samordna personalplan/vecka • ser över/justerar schema vid behov • samordnar intag av nya barn • samverkar med skolledning
-----------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • delaktighet och inflytande i pedagogiska frågor <p>Utvecklingsgrupp Torsdag kl. 13-14 (ojämn vecka) 4 förskollärare/teamledare träffas med bitr. förskolechef</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktuella frågor som berör förskolans verksamhet • reflekterande samtal kring pedagogiska frågor • litteraturstudie – tema Att undervisa barn i förskolan (<i>I. Pramling</i>) <p>Barnskötarmöte Torsdag kl. 13-14 (jämn vecka)</p> <ul style="list-style-type: none"> • inleds i mars 2014 • litteraturstudie – tema Genus i förskolan (<i>B. Olsson</i>) <p>Förskollärardag – 16 april</p> <ul style="list-style-type: none"> • gemensam temadag för båda förskolorna • aktuella teman • intern kompetensutveckling • lär vidare till varandra från kurs/läraryft etc. <p>Förskollärardag – halvdag 23 maj</p> <ul style="list-style-type: none"> • utvärdering och planering inför nästa läsår <p>APT kl. 16:00-19:00 1 gång/månad Gemensamt båda förskolorna</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 timme aktuell info/tema skolledning • 1 timme gemensamma frågor egna förskolan <p>1 timme egen reflektionstid, team Småbarn/Storbarn</p>
Arbetslag eller liknande kring vilka barngrupper personalen är organiserad	<p>Avdelning Sparven och Tranan, bildar team Småbarn 15 barn/respektive lag i ålder 1-3 år.</p> <p>Avdelning Sparven/Lag Sparven har 15 barn i ålder 1-3 år Förskollärare 1,0. Barnskötare 2,0. = 5,0 barn/pedagog (+1,0 barnskötarelev under utbildning från C3L Tyresö)</p> <p>Avdelning Tranan/Lag Tranan har 15 barn i ålder 1-3 år Förskollärare 0,75. Barnskötare 2,25. = 5,0 barn/pedagog</p> <p>Avdelning Lärkan och Delfinen, bildar team Storbarn Planerat åtagande 24 barn/respektive lag i åldern 3-5 år</p> <p>Avdelning Lärkan/Lag Lärkan (22 barn/140314) Förskollärare 1,0. Barnskötare 2,0 + resurs 0,65 = 6,0 barn/pedagog</p> <p>Avdelning Svalan/Lag Svalan (23 barn/140314) Förskollärare 1,0. Barnskötare 2,0 = 7,6 barn/pedagog</p>

OBSERVATIONENS METOD

Vi observerar Sigfridsborgsskolans förskolor, under tiden 10/3-12/3 samt 14/3 och 17/3. Vi har:

- Intervjuat rektor/förskolechef och biträdande förskolechef
- Intervjuat de pedagogiska utvecklingsgrupperna på respektive förskola
- Deltagit i möte kring Trygg och Säker förskola
- Besökt samtliga avdelningar
- Samtalat med barnen
- Haft kortare och längre samtal med pedagoger och förskolan kock
- Observerat samlingsstunder och aktiviteter
- Deltagit vid måltider på samtliga avdelningar
- Observerat verksamheterna på gårdarna
- Tagit del av dokument, förskolans hemsida samt övriga dokumentationer, portfolio, bilder i verksamheten

De resterande dagarna under observationsveckorna reflekterar och sammanfattar vi. Vi observatörer skriver rapporten tillsammans.

SAMMANFATTNING

Sammanfattande slutsats för Sigfridsborgs förskola

Sigfridsborgsskolans skolenhet har en rektor/förskolechef som är engagerad och tydlig i sitt ledarskap. Enhetens vision är Lika-Unika-Allas lika värde med värdeorden Kunskap, Empati, Nyfikenhet, Självkänsla och Ansvar. Skolenheten har tydliga styrdokument för verksamheten.

Från augusti 2013 har enheten en ny organisation som bygger på team med en teamledare samt en biträdande förskolechef som ansvarar för förskolorna. Förskolornas pedagoger ser positivt på den nya organisationen. Det pågår ett arbete med att implementera Lokalt styrdokument på hela skolenheten som ett led i det systematiska kvalitetsarbetet. Förskolan har goda möjligheter att utvecklas vidare med arbetet.

Sigfridsborgs förskola har ett nära samarbete med skolan. Pedagogernas förhållningssätt är lugnt och vänligt. Pedagogerna delar ofta in barnen i mindre grupper vilket skapar arbetsro. Förskolans arbete med språk och musik syns tydligt i verksamheten.

Förskolan har tillgång till modern teknik men användandet kan utvecklas och fördjupas i verksamheten.

Förskolan har identifierat den pedagogiska miljön som ett utvecklingsområde. Vilket även vi ser behövs.

Barnen kan ges ett större inflytande för verksamhetens innehåll och ansvar för vardagsituationerna.

Starka sidor

• Förskolans verksamhet med språk och musik	Utveckling och lärande	sid 13
• Tydliga styrdokument för planering och genomförande av verksamheten samt arbetet med Lokalt styrdokument.	Utveckling och lärande	sid 13
	Förskolechefens ansvar	sid 18
• Organisationen med team och teamledare	Förskolechefens ansvar	sid 18
• Samverkan förskola-skola	Förskolechefens ansvar	sid 18

Förbättringsområden

• Pedagogernas samsyn på uppdraget utifrån förskolans lokala styrdokument	Normer och värden	sid 12
	Utveckling och lärande	sid 13
• Utforma den pedagogiska miljön så att den blir mer utforskande och kreativ	Utveckling och lärande	sid 13
• Användande av modern teknik i verksamheten med barnen	Utveckling och lärande	sid 13
• Ansvar och inflytande för barn	Ansvar och inflytande	sid 17

Sammanfattande slutsats för Bäckalidens förskola

Sigfridsborgsskolans skolenhet har en rektor/förskolechef som är engagerad och tydlig i sitt ledarskap. Enhetens vision är Lika-Unika-Allas lika värde med värdeorden Kunskap, Empati, Nyfikenhet, Självkänsla och Ansvar. Förskolan har tydliga styrdokument som är kända i verksamheten.

Från augusti 2013 har enheten en ny organisation som bygger på team med en teamledare samt en biträdande förskolechef som ansvarar för förskolorna. Förskolornas pedagoger ser positivt på den nya organisationen. Det pågår ett arbete med att implementera Lokalt styrdokument på hela skolenheten som ett led i det systematiska kvalitetsarbetet. Förskolan har goda möjligheter att utvecklas.

Bäckalidens förskola har flera pedagoger som arbetat länge på förskolan och har skapat rutiner som ligger till grund för verksamheten. Pedagogerna har ett lugnt och vänligt förhållningssätt och delar ofta in barnen i mindre grupper vilket skapar arbetsro.

Målområdet med naturvetenskap syns tydligt på förskolan och barnen är nyfikna och medforskande.

Förskolan har tillgång till modern teknik men användandet kan utvecklas och fördjupas i verksamheten.

Barnen kan ges ett större inflytande för verksamhetens innehåll och ansvar för vardagsituationerna.

Starka sidor

• Tydliga styrdokument med nyckelkompetenserna som utgångspunkt när förskolan planerar och genomför sin verksamhet samt arbetet med Lokalt styrdokument	Utveckling och lärande	sid 22
	Förskolechefens ansvar	sid 26
• Organisationen med team och teamledare	Förskolechefens ansvar	sid 26
• Arbetet med naturvetenskap	Utveckling och lärande	sid 22
• Förskolans innemiljö	Utveckling och lärande	sid 22

Förbättringsområden

• Pedagogernas förhållningssätt att utmana matematisk tänkande hos barnen i vardagsituationerna	Utveckling och lärande	sid 22
• Användande av modern teknik i verksamheten med barnen	Utveckling och lärande	sid 22
• Ansvar och inflytande för barn	Ansvar och inflytande	sid 25

Sigfridsborgs förskola

MÅLOMRÅDEN

Normer och värden

Beskrivning

Värdegrundsarbetet

Förskolan har en Likabehandlingsplan som gäller för Sigfridsborgs skolenhet, Sigfridsborgs förskola och Bäckalidens förskola. Förskolan har gjort en kartläggning över riskområden. Aktuella åtgärder är framtagna utifrån trivselenkäter och trygghetsvandringar. Det systematiska arbetet med planer mot kränkande behandling och diskriminering bedrivs enligt främjande, förebyggande och åtgärdande arbete. Förskolans yngre barn har ett projekt ”Jag” som är ett temaarbete om känslor. De äldre barnen arbetar med ”Kompis sol”¹. Barngruppen har diskuterat hur man kan lösa konflikter, vilka känslor man kan ha och kommit med förslag på hur man är en bra kamrat. Barnen visar och berättar för oss om kompisolen. Vi ser att barn bemöts likvärdigt när vi deltar i olika aktiviteter. På en avdelning ser vi ett arbete om barns rättigheter.

Vi ser få traditionella könsmonster i barnen lek och aktiviteter. Pedagogerna berättar att de försöker uppmuntra barnen att leka i blandade grupper, pojkar och flickor, med olika typer av lekar. För att bryta invanda mönster både gällande lekar och vilka kamrater barnen ofta leker med, använder pedagogerna sig av aktivitetskort. Barnen får dra ett av korten, vilket leder till att barnen hamnar i olika gruppkonstellationer. Vid ett tillfälle ser vi att några pojkar bygger i bygghörnan. Leken övergår snabbt till en mamma-pappa-barn lek, där pojkarna fördelar rollerna mellan sig. De leker fantasifullt och varsamt med en liten babydocka. Vid flera tillfällen ser vi att flickorna håller på med bygg och konstruktionslek.

Förhållningssätt mellan barn och personal

Vi upplever att barnen är trygga, glada och positiva. Barn och pedagoger samtalar med varandra på ett vänligt och respektfullt sätt. Under en sångsamling frågar pedagogen mycket vänligt - Kommer ni ihåg hur vi ska vara mellan sångerna? Barnen svarar ivrigt och glatt – Vi ska vara tysta och vänta på nästa sång. Vid ett annat tillfälle vägleder en pedagog barnen att komma överens om hur de kan hjälpas åt att plocka iordning. Vi märker att barnen ofta ser när någon behöver hjälp och hjälper gärna till.

Vi ser få tillfällen där pedagogerna följer upp och utmanar barnen i deras lärande, lek och aktiviteter. Kunskap om förskolans uppdrag ser olika ut bland pedagogerna. Några pedagoger säger att de efterlyser en ökad kunskap och samsyn kring lärande och förhållningssätt i de olika barngrupperna inom förskolan.

¹ ”Kompissol”, i solens strålar står det skrivet olika förhållningssätt, tankar som barngruppen kommit överens om.

Arbetsklimat för barn

Det råder ett lugn på förskolan. Vi upplever att ljudnivån är låg på avdelningarna och att pedagogerna inte höjer rösten vid eventuella tillsägelser. Barnen delas ofta in i mindre grupper för att skapa arbetsro.

Vi ser och hör att förskolan bygger flera av sina samlingsstunder på musik och sång. Barnen ser glada ut och deltar med glädje, vilket skapar ett positivt klimat.

Bedömning i text

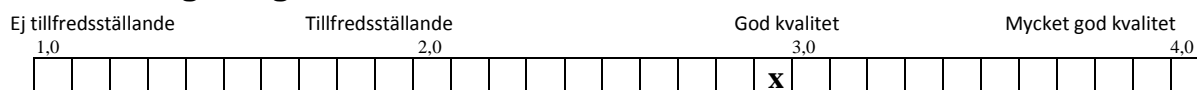
Det finns ett aktivt arbete med värdegrunden med den är inte helt förankrad hos alla pedagoger på förskolan. Förskolan har ett bra arbete för att motverka traditionella könsmönster.

Förskolan har ett tydligt systematiskt arbete med Likabehandlingsplanen.

Pedagogerna bemöter barnen på ett respektfullt sätt. Vi ser få tillfällen där pedagogerna följer upp och utmanar barnen.

Arbetet med att dela in barnen i grupper fungerar väl och skapar arbetsro på hela enheten.

Bedömning enligt skala

Utveckling och lärande/kunskaper

Beskrivning

Stöd till barn att bli utforskande, självständiga och nyfikna

Barnen är självständiga och kommer lätt igång med givna aktiviteter. När barnen kommer in från utevistelsen vet de vilka aktiviteter som finns att välja mellan. De kommer snabbt igång med olika aktiviteter och uppgifter. Vi ser få tillfällen där barn ges utmaningar och möjligheter att fördjupa sig och utforska vidare. Under en fruktstund delar pedagogen ut färdigdelad frukt till barnen. Barnen får inga frågor kring matematiska begrepp som till exempel hel, halv eller fjärdedelar. Pedagogernas sätt att utmana barnen genom att ställa följdfrågor och vara medforskare är ojämnt. Pedagoger uttrycker att det finns viss avsaknad av gemensamma strategier och arbetssätt när det gäller samsynen kring arbetet med förskolans uppdrag kopplat till de framtagna 5 nyckelkompetenser².

Stöd till barn att samarbeta

Vi upplever att barnen har lätt att samarbeta. Det ser vi genom att de ofta väljer att leka rollekar på ett fantasifullt sätt med stor inlevelseförmåga. Ett annat exempel på hur barn tränar

² Nyckelkompetenser: Språklig medvetenhet, Motorik och Hälsa, Matematik, Naturvetenskap och Teknik och Kreativitet är framtagna utifrån läroplanen och är utgångspunkten för planering och genomförande av verksamheten på Sigfridsborgs och Bäckalidens förskolor.

samarbete ser vi när barnen leker ljudmemory. Barnen arbetar parvis och ska komma på ett gemensamt ljud som de ska göra. De kommunicerar och kommer överens på ett smidigt sätt. Barnen uppmuntras även att leka med olika kamrater utomhus.

Stöd till barn att utveckla sitt språk

Förskolan arbetar med språkutveckling på flera sätt. Vi ser bokstavsplanscher på väggen och bokstäver på golvet. Många barn visar stort intresse för bokstäver och de som börjat knäcka läskoden uppmuntras att läsa och skriva själva. På samlingar använder pedagoger och barn sig ofta av ramsor och sånger. Det finns material som sagopåsar, temalådor och ordkort för att stimulera språkutvecklingen. Förskolans olika avdelningar har arbetat med sagoteman där barnen utmanas i sin fantasi och sitt berättande. Vi ser när barn tar fram figurer ur en sagopåse och sätter upp på en whiteboardtavla och hittar på egna sagor. Barnen uppmuntras att ta en bok och läsa i väntan på nästa aktivitet.

Förskolan arbetar aktivt med sång och har ett nära samarbete med skolans musiklärare. Vi deltar i en sångsamling med alla förskolans barn och pedagoger. Samlingen genomsyras av engagemang och lust att sjunga. Ett annat tillfälle där barnen visar stort engagemang är när avdelningen för de yngre barnen har sagostund. Pedagogerna börjar berätta sagan om Tre små grisarna. Barnen tar ivrigt över berättandet och rättar pedagogerna hur handlingen ska vara. Sagan avslutas av barnen "Nu måste vargen sova tills imorgon, så han orkar blåsa igen".

Förskolan satsar även på drama som ett led i språkutvecklingen. Vi är med när en dramapedagog arbetar med gruppstärkande övningar med en grupp barn.

En del av pedagogerna tar väl vara på tillfällena att föra språkutvecklande samtal i vardagssituationerna. Några pedagoger tar inte tillvara tillfällena som uppkommer att utmana barnen till att berätta, tänka och förklara.

Stöd till barn att utveckla matematiskt tänkande

Vi ser olika material som uppmuntrar till matematiskt tänkande, till exempel geometriska former, en matta med siffror som längs sidan är graderad till 180 cm. På flera ställen ser vi siffror kopplat till antal prickar eller bilder på saker.

Vi deltar i samlingar där barnen får räkna sina kamrater. Ett barn får uppdraget att gå runt och räkna genom att klappa kamraternas händer samtidigt som alla barn är med och räknar. De kommer fram till 22 och en pedagog frågar - Hur ser 22 ut? Flera barn vill svara och säger - Två tvåor. Det blir flera följdfrågor som barnen får fundera över. Vid ett annat tillfälle deltar vi på en sångstund där pedagogerna tar upp en elefant ur en påse. De sjunger en sång om elefanten som balanserar på en spindeltråd. De tar upp en elefant till och pedagogerna frågar - Hur många elefanter det finns nu? Sången fortsätter vidare. På några avdelningar ser vi att barnen är vana vid att sortera olika material.

Vi ser att pedagogerna har olika förhållningssätt och kunskap om förskolans uppdrag när det gäller att utveckla det matematiska tänkandet hos barnen. Vid flera vardagssituationer ser vi att pedagogerna inte tar vara på tillfället att utmana barnen vidare i matematiskt tänkande.

Stöd till barn att utveckla förmågor inom naturvetenskap

Förskolan har olika typer av dokumentationer som visar att de arbetar med naturvetenskap. På en avdelning för de yngre barnen berättar en pedagog att de gjort experiment med vatten. Vi ser dokumentationer som visar att barnen fått färga vatten som de fryst in i mjölkkartonger. De fick formulera hypoteser om vad de trodde skulle hända. Väggdokumentationen visar hur

arbetet fortskred samt barnens tankar. På en avdelning för de äldre barnen läser vi att de har undersökt en stor isbit, som de hittat ute. De fortsatte experimentera genom att undersöka vad som händer om man fryser in varmt respektive kallt vatten med olika saker i, till exempel målarfärg, pärlor, bomull och papperstussar.

På en väggdokumentation läser vi om ett experiment som handlar om flyta och sjunka. Innan fruktstunden fick barnen fundera över om en clementin skulle flyta eller sjunka när den lades i vatten. De såg att clementinen flöt. Sedan skalade de clementinen och fick fundera över vad de trodde skulle hända. Clementinen sjönk och det blev en diskussion om skalets funktion och de jämförde med flytvästens.

Hur modern teknik integreras i lärandeprocessen

Förskolan är utrustad med olika typer av modern teknik. Pedagogerna har tillgång till egen pc, lärplattor för verksamheten, tv-skärmar på varje avdelning samt digitala fotoramar. Vi ser få tillfällen där de använder sig av modern teknik. Vid ett tillfälle ser vi att lärplattan används av barn som får turas om att lägga ett digitalt pussel.

Pedagogerna efterlyser mer kunskap om hur man kan använda modern teknik tillsammans med barnen. Förskolechefen anser att det vilar ett stort ansvar på den enskilda medarbetaren att erövra kunskap, gå på fortbildning, lära av varandra, boka in IT pedagog etc. Hon berättar vidare att Nacka kommun erbjuder även många fortbildningstillfällen. Hon berättat vidare att de även har haft inspirationsföreläsningar samt att kunskapen i huset är stor och det går att lära av varandra.

Hur verksamheten anpassas till barn i behov av särskilt stöd

Förskolan håller på att ta fram rutiner för hur förskolans barnhälsoteam ska arbeta.

Förskolechefen berättar att de har haft barnhälsoteam i omgångar och att det nu har vilat en tid pga. att behovet inte varit angeläget. ”Vi har istället samtalat med berörda pedagoger vid behov. Nu ser vi att ett barnhälsoteam kan vara aktuellt igen”.

Pedagoger berättar att de anpassar verksamheten efter barnens behov. Biträdande förskolechefen berättar att det i första hand är viktigt att förskolan gör en handlingsplan för förskolans egna former av insatser och ser hur verksamheten kan anpassas så att samspelet i den omgivande miljön främjar barnets utveckling.

Nacka kommun har ett resursteam som förskolan kan använda sig av när det gäller handledning och diskussioner kring barns utveckling samt identifiering av barn i behov av särskilt stöd och med möjlighet att söka medel för barn i behov av särskilt stöd.

Hur verksamheten anpassas efter barn med annat modersmål

I Nacka kommun finns möjlighet till modersmålstöd i förskolan. Pedagoger berättar att de har kolleger med annat modersmål. Deras kunskap tas tillvara när det gäller språk och kultur. I dagsläget är det förekommande modersmålsstödet spanska.

Dokumentation av barn lärande

Under vårt besök tar vi del av pedagogiska dokumentationer som är uppsatt på väggarna. De visar barnens hypoteser, frågor och reflektioner. Dokumentationerna ser olika ut innehållsmässigt både inom och mellan avdelningarna.

Dokumentation om barnens lärande i deras pärmar ser olika ut på avdelningarna. I en del pärmar finns få dokumentationer som visar reflektioner över barnens lärande och mer av barnens bilder och teckningar.

Miljön som stöd för lärandet

Förskolans gård är stor och har flera ytor som är avgränsade från varandra med möjlighet till lek och aktiviteter som att gunga, cykla, klättra och leka i sandlådor. En av förskolans fem nyckelkompetenser är motorik och hälsa. Barnen har goda möjligheter att utmanas motoriskt tack vare gårdens utformning. Den pedagogiska innemiljön är olika utmanande, lockande och inspirerande för barnen på respektive avdelningar. Några pedagoger berättar att de har ett pågående arbete med att strukturera miljön utifrån barnens lek.

Samverkan med samhälle, arbetsliv och högre utbildning

Förskolan har möjlighet att enkelt nyttja skolans bibliotek eftersom det ligger i samma byggnad. De gör även besök på biblioteket i Älta Centrum. Utflykter görs till närliggande skogsområden.

Förskolan tar emot studenter från förskolläraryrket och praktikanter från barnskötaryrket.

Bedömning i text

Vi bedömer att barnen ges goda möjligheter att prova på olika arbetsmetoder. Vi har sett goda exempel på utforskande och kreativa arbetssätt samt att pedagogerna uppmuntrar samarbete men det genomsyrar inte hela förskolans verksamhet. Det finns en ojämnhet i pedagogernas sätt att se på förskolans uppdrag och de 5 nyckelkompetenserna. Det innebär att bara vissa barn får olika utmaningar med en medforskande pedagog.

Förskolans pedagoger bedriver ett medvetet språkutvecklande arbete genom sin mångfald av aktiviteter. Arbetssätt som utmanar det matematiska tänkandet ser vi inte lika mycket av. Vi saknar samtal i vardags situationerna som utvecklar språk och matematisk tänkande.

Arbetssätt att utveckla förmågor inom naturvetenskap syns i verksamheten.

Pedagogerna använder estetiska arbetssätt som verktyg i lärandeprocesser.

Det förekommer ett sporadiskt användande av modern teknik i verksamheten.

Förskolan behöver utveckla arbetssättet med pedagogisk dokumentation för att synliggöra barnens lärande.

Förskolans pedagoger anpassar verksamheten efter barnens behov och de har tydliga strategier och metoder för arbetet men den pedagogiska miljön kan göras mer lockande och inspirerande för barnen.

Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande	Tillfredsställande	God kvalitet	Mycket god kvalitet
1,0	2,0	3,0	4,0
☐	☐	☒	☐

Ansvar och inflytande för barn

Beskrivning

Barns inflytande över det egna lärandet och verksamheten

Vi upplever att det saknas ett en samsyn kring hur förskolans pedagoger organiserar och strukturerar förskolans pedagogiska miljö och material som utmanar barnens olika förmågor. Pedagoger berättar att förskolan har haft en hög personalomsättning under de senaste åren. Det har påverkat samsynen och arbetet med att strukturera den pedagogiska miljön. Pedagogerna ser detta som ett utvecklingsområde.

En pedagog berättar att barnen får flytta lekmaterial från ett rum till ett annat bara de ställer tillbaka det. En annan pedagog säger att hon önskar att pedagogerna oftare säger ja till barnens förslag och tänker över varför de eventuellt måste säga nej.

Barns inflytande över det egna lärande ser olika ut på avdelningar. Barnen ges ett visst ansvar för de dagliga rutinerna kring måltider, av- och påklädning samt städning efter en aktivitet. Det är inte lika tydligt på alla avdelningar vilket ansvar barn kan ges i olika åldrar.

Demokratiska arbetsformer

Vi ser en ojämnhet i hur pedagogerna lyssnar in barnens tankar och idéer i verksamheten.

Barn får dra kort för att avgöra vem som står i tur att få utföra uppdrag. Ibland används lottning. Det ser vi när barnen ska göra ljudmemory. Barnen paras ihop två-två och får komma överens om ett ljud som de ska göra. Ett av paren kan inte komma överens.

Pedagogen föreslår då lottdragning, vilket barnen tycker är ett bra förslag.

Det finns ett matråd för Sigfridsborgs förskola där ingår förskolans biträdande förskolechef, två pedagoger och skolans kock.

Samverkan med föräldrar

Föräldrarna får en broschyr med information om Nacka kommuns övergripande vision, förskolans värdegrund och nyckelkompetenser samt en förväntans del.

Samverkan sker vid hämtning och där samtal och informationsbyte sker mellan föräldrar och pedagoger. Föräldrarna erbjuds utvecklingssamtal en gång per termin samt vid behov.

Föräldramöten hålls två gånger per läsår. Vid höstens föräldramöte presenterar rektor/förskolechef verksamheten på Sigfridsborgs skolenhet samt förskolans verksamhet och organisation. Förskolans föräldraråd träffas en gång per månad under ledning av biträdande förskolechef. Andra tillfällen då samverkan sker är Drop in Fika, fixarkväll, gårdsfest och vernissage. Förskolan har en mall för hur veckobrev ska skrivas och i dagsläget skickas det ut via e-post. Det pågår ett arbete med att införa Schoolsoft³ som informationskanal.

En annan typ av samverkan är Ghanadagen. Det är en 20 år gammal tradition där pedagoger, barn, elever och föräldrar samarbetar för att samla in pengar till vänort/förening i Ghana.

³ www.schoolsoft.se; kommunikationsportal för ledning, pedagoger, föräldrar, elever inom förskola och skola

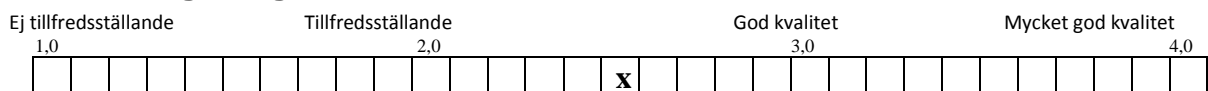
Bedömning i text

Vi bedömer att barn ges ett visst ansvar för lärmiljön men ansvaret kan utökas, vilket även pedagogerna påpekar.

Barnen kan ges större möjligheter att få inflytande över planering, arbetsätt och innehåll. Vi bedömer att förskolan behöver föra en större dialog kring hur pedagogerna kan lyssna in barnens tankar och idéer i verksamheten.

Det ges många tillfällen för föräldrar att samverka med förskolan och föra dialog kring olika delar av verksamheten.

Bedömning enligt skala

Förskolechefens ansvar

Beskrivning

Hur förskolechef/rektor leder den pedagogiska verksamheten

Observationsbesöket inleddes med en gemensam presentation av enheten för förskolans och skolans observationslag. Rektor/förskolechef berättade om skolenheten, organisation, det systematiska kvalitetsarbetet, pedagogiska utvecklingsgrupper, mötes- och ledningsorganisation samt resultat.

Sigfridsborgsskolan med förskolor har som mål att skapa självständiga och trygga barn. Deras värdegrund är LIKA-UNIKA, Allas lika värde. Rektors/förskolechefens pedagogiska vision visas i enhetens symbol och även Nacka kommuns vision- Världens bästa utbildning för barn och unga varje dag- som är en ryggsäck med följande ord "Kunskap, Empati, Nyfikenhet, Självkänsla, Ansvar". Förskolechefen berättar att hon är imponerad över den resa som pedagogerna gjort i det stora förändringsarbetet som pågått de fyra år hon varit ansvarig. Hon är nöjd och glad över den utveckling som skett och över personalens engagemang samt att de är så måna om varandra. Förskolechefen har en tydlig vision, bra struktur och tydliga styrdokument för sin verksamhet.

Tidigare har rektor och den biträdande rektorn ansvarat för skola och förskola. Från augusti 2013 har skolenheten en ny organisation, med en biträdande förskolechef med förskolekompetens som ansvarar för enhetens båda förskolor. Rektor säger att hon vill delegera så att biträdande förskolechef/rektor får ett tydligt uppdrag och ett närmare ledarskap för pedagoger/lärare. Hon berättar vidare att ledningen är medveten om att den nya organisationen med ett närmare pedagogiskt ledarskap har tagits emot på olika sätt på Sigfridsborgs förskola respektive Bäckalidens förskola. Rektorn säger "... ledarskap som driver utveckling är för mig en förutsättning för ledarskap. En ledare ska inte ta över vissa arbetsuppgifter utan driva utveckling mot målen".

Den biträdande förskolechefen vill arbeta för öppenhet, samarbete, mångfald samt utveckla pedagogernas arbetssätt och förhållningssätt ”att ständigt vara nyfikna, aktivt närvarande och reflekterande”. Hon vill också öka barns inflytande, ansvar och delaktighet i verksamheten.

I den nya organisationen arbetar man i team med teamledare och teamsamordnare. En teamledare är avdelningsansvarig och ingår i den pedagogiska utvecklingsgruppen för förskolan. Gruppen arbetar med utvecklingsfrågor utifrån Lokalt styrdokument, vardagliga frågor samt strategiska frågor. Teamsamordnaren ansvarar för utvecklingsfrågor inom respektive åldersgrupp samt vissa organisatoriska och vardagliga frågor på förskolan. Vid samtal med pedagogerna säger de att de är positiva till den nya organisationen med team och teamledare.

Sigfridsborgs förskola utgår i sitt pedagogiska arbete med barnen från 5 nyckelkompetenser som är gemensamt framtagna utifrån förskolans läroplan. Nyckelkompetenserna beskriver strävansmålen och vad det betyder för verksamheten. Den ger även exempel på hur man ska arbeta för att nå målen. Nyckelkompetenserna är

- Språklig medvetenhet
- Motorik och hälsa
- Matematik
- Naturvetenskap och teknik
- Kreativitet

Vid vår intervju med den pedagogiska utvecklingsgruppen lyfter de fram nyckelkompetenserna som en styrka för verksamheten. Vi ser att dokument om nyckelkompetenserna sitter väl synliga på avdelningarna för pedagoger, barn och föräldrar.

Det systematiska kvalitetsarbetet

I PM för Sigfridsborgs skolenhet läser vi under rubriken systematiskt kvalitetsarbete följande ” Varje team ska systematiskt utvärdera och revidera sina arbetsformer. Det räcker inte att sätta upp mål/arbetsplan i augusti och utvärdera i juni året efter. Det är viktigt att löpande utvärdera sin verksamhet. Teamledarna ansvarar för detta”. Hela enheten har ett gemensamt dokument, Lokalt styrdokument, nytt från augusti 2013. Utvecklingsområdena i dokumentet har tagits fram från läroplanen, kundenkäter, politikernas mål och vision och teamens utvärderingar. Varje team/avdelning använder dokumentet för att nå en högre måluppfyllelse. Det är teamledare/avdelningsansvarig som har ansvaret för att arbetet sker. En del pedagoger förmedlar att de inte har tillräckligt med kunskap om hur dokumentet ska användas.

Förskolan arbetar systematiskt med Tryggt & Säkert, ett verktyg för en trygg och säker barnomsorg enligt Nacka kommuns modell. Sigfridsborgs förskola har som mål att bli certifierade under 2014. Det görs en större utvärdering för skolenheten i slutet av varje läsår. Nacka kommuns kvalitetsanalys lämnas in under september månad.

Möjligheter till kompetensutveckling för personal

Det finns en tydlig plan för pedagogernas kompetensutveckling, både för enheten i stort som på pedagognivå. Förskolans pedagoger deltar i utbildningar som arrangeras av Nacka kommun, bland annat om pedagogisk dokumentation och utbildningar inom Förskolelyftet. Förskolan har även egna bokcirklar utifrån aktuell litteratur.

Samverkan och övergångar inom verksamheten och mellan skolformer

Vi ser och hör att samverkan sker mellan förskola och förskoleklass. Barn från förskoleklassen kommer in på förskolans gård och leker med de yngre barnen. Pedagoger berättar att barn som ska börja i förskoleklass gör besök i skolan och de har rutiner för överlämningskonferenser. Skolans bildlärare har bildverksamhet med förskolans 5-åringar i grupper om åtta barn. Barnen på förskolan blir inbjudna till skolans olika evenemang till exempel musikalerna och utställningar.

En annan typ av samverkan är Ghanadagen. Det är en 20 år gammal tradition där pedagoger, barn, elever och föräldrar samarbetar för att samla in pengar till en vänort/förening.

Bedömning i text

Förskolechef/rektor har god kunskap om sin verksamhets pedagogiska kvalitet och arbetar ständigt med utveckling.

Det systematiska kvalitetsarbetet sker tydligt genom kontinuerlig planering, uppföljning, utvärdering och utveckling och är väl dokumenterat.

Enhetens Lokala styrdokument är ett led i deras kontinuerliga kvalitetsarbete. Arbets sättet är nytt för läsåret och är ännu inte förankrat hos alla pedagoger.

Det finns en tydlig plan för kompetensutbildning kopplat till verksamhetens behov och utvecklingsområden.

Det bedrivs samverkan mellan förskola och skola på ett smidigt sätt.

Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande	Tillfredsställande	God kvalitet	Mycket god kvalitet
1,0	2,0	3,0	4,0
☐	☐	☐	☒

JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION

Det finns ingen tidigare rapport att göra jämförelse med.

Bäckalidens förskola

MÅLOMRÅDEN

Normer och värden

Beskrivning

Värdegrundsarbetet

Förskolan har en Likabehandlingsplan som gäller för Sigfridsborgs skolenhet, Sigfridsborgs förskola och Bäckalidens förskola. Förskolan har gjort en kartläggning över riskområden och aktuella åtgärder framtagna utifrån trivselenkäter och trygghetsvandringar. Det systematiska arbetet med planer mot kränkande behandling och diskriminering bedrivs enligt främjande arbete, förebyggande arbete och åtgärdande arbete. På förskolan ser vi exempel på hur man arbetar med värdegrundsfrågor. Vi ser att alla barn bemöts likvärdigt.

De äldre barnen använder sig av arbete med ”Kompissolar”. I solens strålar läser vi om hur man är en bra kamrat, hur man kan lösa konflikter och hur det kan kännas vid olika känslor. Ett barn visar oss hur man kan sätta upp handen och säga stopp när man inte vill mer. På en vägg sitter det trivselregler som barnen har fått signera med sina tumavtryck. De yngre barnen har gjort böcker om sig själva och sina familjer.

Vi ser få traditionella könsmonster i barnens lek och aktiviteter. Pojkar och flickor leker samspelt med varandra i olika lekar och aktiviteter samt utför uppdrag i blandade grupper.

Förhållningssätt mellan barn och för personal

Förhållningssättet mot barnen är lugnt och vänligt. Barn och pedagoger samtalar med varandra på ett respektfullt sätt. Vi ser att barn bekräftas av pedagogerna vid flera tillfällen både när de kommer till förskolan på morgonen och i aktiviteterna. Vi ser även att barn respekteras bland annat när de vill avsluta arbetet i sina Hitta-vilse böcker och gå ut istället. I flera fall uppmuntrar och utvecklar pedagogerna barnens lek. Utomhus spelar några barn bandy. En pedagog stöttar aktiviteten genom att visa hur man kan samspela och fler barn ansluter sig till leken. Vi ser även tillfällen då barn begränsas i sin lek. Två barn leker att bandybollarna är deras kaniner. Leken utvecklas och blir fantasifull. Plötsligt samlar en pedagog in bollarna och leken avbryts. Barnen begränsas även i en lek med vatten utomhus.

Arbetsklimat för barn

Flera av pedagogerna har arbetat länge på förskolan vilket skapat fasta rutiner. Vilka rum vi än besöker på förskolan så råder ett påtagligt lugn. Barnen delas ofta in i mindre grupper för att skapa arbetsro. Barnen arbetar lugnt och koncentrerat med sina uppgifter och samtal mellan barnen förs lågmält. Vi ser att barnen gärna hjälper varandra. Pedagogerna berättar att de uppmuntrar barnen till hjälpsamhet, vilket vi också ofta hör att de gör.

Bedömning i text

Det finns en gemensam och förankrad syn på värdegrunden bland pedagogerna. Förskolan bedriver ett bra arbete med att bryta traditionella könsmonster.

Förskolan har ett systematiskt arbete med Likabehandlingsplanen.

Det råder ett respektfullt förhållningssätt till mellan barn och pedagoger men det finns situationer där barnen begränsas.

Arbete att dela in barnen i grupper fungerar väl och skapar arbetsro.

Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande	Tillfredsställande	God kvalitet	Mycket god kvalitet
1,0	2,0	3,0	4,0
☐	☐	☐	☒

Utveckling och lärande/kunskaper

Beskrivning

Stöd till barn att bli utforskande, självständiga, nyfikna och träna samarbete

Vi ser exempel på när pedagoger tar till vara barnens intressen och lust att utforska. Vid ett tillfälle lägger två barn snö i en vattenpöl. De ser hur snön suger upp det smutsiga vattnet och blir fascinerade över vad som händer och upprepar aktiviteten. En pedagog uppmärksammar detta och hämtar en ballong med vatten som de fryst in. De tar bort själva ballongen och får fram ett isklot. Barnen blir undrande över varför isklotet inte suger upp vattnet på samma sätt och tappar intresset för isklotet och fortsätter leken med snön.

Vi ser några väggdokumentationer som visar att barn varit med om utforskande arbetssätt där de fått ställa hypoteser och fått utmanande frågeställningar. På en avdelning ser vi ett temaarbete om luft, där barn och pedagoger tillsammans har vävt in kunskaper om luft, träd, natur och Allemansrätt utifrån barnens tankar.

Pedagogerna uppmuntrar barnen att vara självständiga vid av- och påklädning. Vid dessa tillfällen ser vi att barn hjälper varandra genom att till exempel visa och berättar hur kamraten ska dra upp dragkedjan eller ska sätta på sig tröjan.

Stöd till barn att utveckla sitt språk

Förskolan arbetar med språkutveckling på flera sätt. Vi ser och hör att förskolan har och har haft sagotema. Barnen fortsätter temat genom att visa och berätta olika sagor för varandra. På avdelningarna för de yngre barnen använder man ofta sagopåsar med olika innehåll som stimulerar barnens fantasi och berättande. Pedagogerna använder sångpåsar vars innehåll uppmuntrar barnen att komma på olika sånger. Vi ser att barn plockar fram sagofigurer och hittar på egna sagor och berättar för varandra.

Avdelningarna har många olika böcker som är placerade så att barnen lätt når dem. Barnen hämtar gärna böcker och läser vid övergångar mellan aktiviteter. Vi hör att det förs språkutvecklande samtal vid en del vardagssituationer till exempel vid måltiderna och påklädning.

Förskolan introducerar barnen i engelska. På väggen finns det uppsatt färgbilder som benämns både på svenska och på engelska. På samlingarna får de sjunga sånger på engelska och ibland även på franska.

Stöd till barn att utveckla matematiskt tänkande

Vi ser olika material som uppmuntrar barnen till matematisk tänkande. Exempel är geometriska former och sifferskyltar som pedagogerna satt upp barnens nivå med siffra kopplat till antal. På en vägg hänger en meterlinjal som barnen lätt kan ta ner och arbeta med. Förskolan har stora tärningar av skumgummi som används både vid ledda aktiviteter och av barnen själva. Vi ser och hör få exempel på samtal med barnen där pedagogerna utmanar barnen i vardagsmatematikens begrepp som handlar om längd, tyngd, volym och lägesord.

Stöd till barn att utveckla förmågor inom naturvetenskap

Förskolan arbetar med flera teman inom naturvetenskap. Barnen har fått plantera varsin tulpanlök och de följer utvecklingen med jämna mellanrum. På en avdelning tar vi del av en dokumentation om ett pågående arbete om maskar. Vi deltar även vid ett tillfälle då barnen får titta på maskarna. De ser även en snigel som gör skal, gråsuggor och en tusenfoting. Barnen får mata de små djuren. De pratar om vad maskar inte får äta.

I ett fönster ser vi att de planterat olika frön och ställt fram frukter för att studera vad som händer över tid. På en dokumentation läser vi att de även har planterat frön i olika växtmiljöer som klister, färg, papper, bomull och sand. Som vi tidigare beskrivit fick barnen formulera hypoteser. Tillsammans med pedagoger tar de reda på fakta. På flera ställen ser vi uppsatta årshjul med symboler som visar traditioner och naturens händelser.

Pedagogerna berättar att de använder NTA⁴:s temalådor och att några pedagoger har gått fortbildning inom naturvetenskap och teknik.

Hur modern teknik integreras i lärandeprocessen

Förskolan är utrustad med olika typer av modern teknik. Pedagogerna har tillgång till egen pc, lärplattor för verksamheten, tv-skärmar på varje avdelning samt digitala fotoramar. Det finns ingen tydlighet i arbetet med modern teknik. Under våra dagar ser vi modern teknik användas vid ett par tillfällen. En barngrupp har samling och pratar om vilken dag det är. Barnen får fundera över vem som fyller år. De kommer fram till att det är en kamrat som är bortrest en längre tid. Pedagogen tar fram lärplattan för att tillsammans spela in en födelsedagshälsning med sång och hurrarop. Barnen får titta på filmen och pedagogen berättar att hon ska skicka hälsningen via mail till kamraten. Under vårt besök ser vi en avdelning som har sin digitala fotoram igång.

Pedagogerna efterlyser mer kunskap om hur man kan använda tekniken tillsammans med barnen. Förskolechefen anser att det vilar ett stort ansvar på den enskilda medarbetaren att erövra kunskap, gå på fortbildning, lära av varandra, boka in IT pedagog etc. Hon berättar vidare att Nacka kommun erbjuder även många fortbildningstillfällen. Hon berättat vidare att de även har haft inspirationsföreläsningar samt att kunskapen i huset är stor och det går att lära av varandra.

Hur verksamheten anpassas till barn i behov av särskilt stöd

Förskolan håller på att ta fram rutiner för hur förskolans barnhälsoteam ska arbeta. Förskolans pedagoger berättar att de anpassar verksamheten efter att identifierat barnens behov. Biträdande förskolechefen berättar att det i första hand är viktigt att förskolan gör en handlingsplan för förskolans egna former av insatser och ser hur verksamheten kan anpassas så att samspelet i den omgivande miljön främjar barnets utveckling.

⁴ www.ntaskolutveckling.se; Naturvetenskap och Teknik för Alla

Nacka kommun har ett resursteam som förskolan kan använda sig av när det gäller handledning och diskussioner kring barns utveckling samt identifiering av barn i behov av särskilt stöd och med möjlighet att söka medel för barn behov av särskilt stöd.

Hur verksamheten anpassas efter barn med annat modersmål

I Nacka kommun finns möjlighet till modersmålstöd i förskolan. Vid samtal med pedagoger berättar de att de har personal med andra modersmål och att de använder sig av deras kunskaper när det gäller språk och kultur. Vanligast förekommande är franska, spanska och finska.

På förskolan arbetar man med ett tema "Barn från hela världen". Vi ser hälsningsfraser och världskartor på avdelningen för de yngre barnen. Under vårt besök ligger fokus på Frankrike. Några barn och förskolans kock har koppling till Frankrike och franska språket. Pedagoger och barn på avdelningarna för de yngre barnen håller på med ett skapande projekt med att bygga upp Triumfbågen och Eiffeltornet.

Dokumentation av barns lärande

Under vårt besök tar vi del av flera pedagogiska dokumentationer som sitter uppsatta på väggarna. De visar att barnen fått ställa hypoteser eller frågor om experimentets eller ämnet där det framgår barnens reflektioner vad som kommer att ske. I barnens portfoliopärmar ser vi rikligt med olika typer av dokumentationer. Det är händelsedokumentationer, bilder och pedagogiska dokumentationer.

Miljön som stöd för lärandet

Förskolans utemiljö är trygg och säker och ger möjligheter till olika utmaningar. Till exempel klättra, cykla, gunga och ha sand- och vattenlek. Pedagogerna berättar att de ofta använder närliggande skogs- och parkområden samt tar bussen till Nackareservatet. Inomhus finns ett rikt utbud av material som är strukturerat. Pedagogerna är lyhörda inför barnens lek och ser när det behöver göra förändringar i miljön. Barnen ges möjlighet att påverka genom att komma med förslag. På en avdelning har pedagogerna observerat barnens lek och vilka rum de använde. De såg att leken i hemvrån inte fungerade tillfredsställande, vilket resulterade i att de gjorde om vrån. Det blev istället en ateljé med återvinningsmaterial där både barn och pedagoger var delaktiga. Tillsammans har de bestämt trivselregler och röstat och valt namn. Vi ser att rummet används kreativt. På en annan avdelning används inte ett av rummen maximalt. Det används till största delen för måltider och vila. En stor del av dagen står rummet outnyttjat.

Samverkan med samhälle, arbetsliv och högre utbildning

Förskolan har möjlighet att nyttja skolans bibliotek. De gör även besök på biblioteket i Älta Centrum.

Förskolan tar emot studenter från förskolläroutbildningen och praktikanter från barnskötarutbildningar.

Bedömning i text

Vi bedömer att barnen får prova på olika arbetssätt och arbetsformer. Utforskande och kreativa arbetssätt är vanligt förekommande. Pedagogerna uppmuntrar barnens samarbete.

Förskolans pedagoger bedriver ett medvetet språkutvecklande arbete genom sin mångfald av aktiviteter. När det gäller arbetssätt att utmana barnens matematiska tänkande ser vi betydligt färre exempel på.

Vi saknar samtal i vardags situationerna som utvecklar barnens språk och matematiska tänkande.

Förskolans arbete med att utveckla förmågor inom naturvetenskap syns tydligt i verksamheten.

Pedagogerna använder estetiska arbetssätt som verktyg i lärande processer.

Modern teknik används sporadiskt i verksamheten. Pedagogerna saknar kunskap om hur de kan använda moder teknik tillsammans med barnen.

Förskolan använder olika sätt att dokumentera och reflektera tillsammans med barnen.

Förskolans pedagoger anpassar verksamheten efter barnens behov och de har tydliga strategier och metoder för arbetet.

Bedömning enligt skala

Ansvar och inflytande för barn

Beskrivning

Barns inflytande över det egna lärandet och verksamheten

Vi ser variationer på hur barn ges ansvar för det egna lärandet och barnens delaktighet i de vardagliga situationerna som till exempel vid dukning, städning innan en ny aktivitet. Barnens ansvar för miljö och material ser olika ut på avdelningarna. Vi saknar tydlighet var material och leksaker ska finnas för att underlätta för barn att ta ansvar och få inflytande över det egna lärandet.

Pedagoger har olika förklaringar varför barnen inte får ta ansvar för rutiner som att duka och duka av. Pedagogerna ger barnen goda möjligheter att klara sig själva vid av- och påklädning, men ger stöd där det behövs.

Barnen kommer med förslag till aktiviteter eller påbörjar lekar men blir ibland begränsade av pedagoger eller av miljöns utformning.

Under pågående temaarbete ”Barn från hela världen” arbetar man med Frankrike. De yngre barnen har fått önska att ha en fransk matvecka.

Demokratiska arbetsformer

Barnen har lärt sig använda röstning som ett alternativ till beslutsfattande som i exemplet när de skulle välja namn på ateljén.

Bäckalidens förskola har ett matråd. I det ingår biträdande förskolechef, pedagog och förskolans kock.

Samverkan med föräldrar

Föräldrarna får en broschyr med information om Nacka kommuns övergripande vision, förskolans värdegrund och nyckelkompetenser samt en förväntansdel. Samverkan sker vid hämtning och där samtal och informationsbyte sker mellan föräldrar och pedagoger. Föräldrarna erbjuds utvecklingssamtal en gång per termin samt vid behov.

Föräldramöten hålls två gånger per läsår. Vid höstens föräldramöte presenterar rektor/förskolechef verksamheten på Sigfridsborgs skolenhet samt förskolans verksamhet och organisation. Förskolans föräldraråd träffas en gång per månad under ledning av biträdande förskolechef. Exempel på andra tillfällen då samverkan sker är Drop in Fika, fixarkväll, gårdsfest och vernissage.

Förskolan har en mall för hur veckobrev ska skrivas och i dagsläget skickas det ut via e-post. Det pågår ett arbete med att införa Schoolsoft⁵ som informationskanal.

En annan typ av samverkan är Ghanadagen. Det är en 20 år gammal tradition där pedagoger, barn, elever och föräldrar samarbetar för att samla in pengar till en vänort/förening.

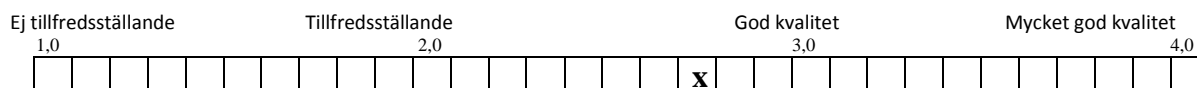
Bedömning i text

Vi bedömer att barn ges ett visst ansvar för lärmiljön och ser olika ut mellan avdelningarna. Barnens ansvar och delaktighet kan utökas.

Barnen kan ges större möjligheter att få inflytande över planering, arbetssätt och innehåll.

Det ges många tillfällen för föräldrar att samverka med förskolan och föra dialog kring olika delar av verksamheten.

Bedömning enligt skala

Förskolechefens/Rektors ansvar

Beskrivning

Hur förskolechef/rektor leder den pedagogiska verksamheten

Observationsbesöket inleddes med en gemensam presentation av enheten för förskolans och skolans observationslag. Rektor/förskolechef berättade om skolenheten, organisation, det systematiska kvalitetsarbetet, pedagogiska utvecklingsgrupper, mötes- och ledningsorganisation samt resultat.

Sigfridsborgsskolan med förskolor har som mål att skapa självständiga och trygga barn. Deras värdegrund är LIKA-UNIKA, Allas lika värde. Rektors/förskolechefens pedagogiska vision visas i enhetens symbol som är en ryggsäck med följande ord ”Kunskap, Empati, Nyfikenhet,

⁵ www.schoolsoft.se; kommunikationsportal för ledning, pedagoger, föräldrar, elever inom förskola och skola

Självkänsla, Ansvar”. Förskolechefen berättar att hon är imponerad över den resa som pedagogerna gjort i det stora förändringsarbetet som pågått de fyra år hon varit ansvarig. Hon är nöjd och glad över den utveckling som skett och personalens engagemang samt att de är så måna om varandra. Förskolechefen har en tydlig vision, bra struktur och tydliga styrdokument för sin verksamhet.

Tidigare har rektor och den biträdande rektorn ansvarat för skola och förskola. Från augusti 2013 har skolenheten en ny organisation, där biträdande förskolechef med förskolekompetens är ansvarig för enhetens båda förskolor. Rektor säger att hon vill delegera så att biträdande förskolechef/rektor får ett tydligt uppdrag och ett närmare ledarskap för pedagoger/lärare. Hon berättar vidare att ledningen är medveten om att den nya organisationen med ett närmare pedagogiskt ledarskap har tagits emot på olika sätt på Sigfridsborgs förskola respektive Bäckalidens förskola. Rektorn säger ”... ledarskap som driver utveckling är för mig en förutsättning för ledarskap. En ledare ska inte ta över vissa arbetsuppgifter utan driva utveckling mot målen”.

Den biträdande förskolechefen vill arbeta för öppenhet, samarbete, mångfald samt utveckla pedagogernas arbetssätt och förhållningssätt ”att ständigt vara nyfikna, aktivt närvarande och reflekterande”. Hon vill också öka barns inflytande, ansvar och delaktighet i verksamheten.

I den nya organisationen arbetar man i team med teamledare och teamsamordnare. En teamledare är avdelningsansvarig och ingår i den pedagogiska utvecklingsgruppen för förskolan. Gruppen jobbar med utvecklingsfrågor utifrån Lokalt styrdokument, vardagliga frågor samt strategiska frågor. Teamsamordnaren ansvarar för utvecklingsfrågor för respektive åldersgrupp samt vissa organisatoriska och vardagliga frågor på förskolan. Vid samtal med pedagogerna säger de att de är positiva till den nya organisationen med team och teamledare.

Bäckalidens förskola utgår i sitt pedagogiska arbete med barnen från 5 nyckelkompetenser som är gemensamt framtagna utifrån förskolans läroplan. Nyckelkompetenserna beskriver strävansmålen och vad det betyder för verksamheten. Den ger även exempel på hur man ska arbeta för att nå målen. Nyckelkompetenserna är

- Språklig medvetenhet
- Motorik och hälsa
- Matematik
- Naturvetenskap och teknik
- Kreativitet

Vid vår intervju med pedagogerna i den pedagogiska utvecklingsgruppen lyfter de fram nyckelkompetenserna som en styrka för verksamheten. Vi ser att dokument om nyckelkompetenserna sitter väl synliga på avdelningarna för pedagoger, barn och föräldrar.

Det systematiska kvalitetsarbetet

I PM för Sigfridsborgs skolenhet läser vi under rubriken systematiskt kvalitetsarbete följande ” Varje team ska systematiskt utvärdera och revidera sina arbetsformer. Det räcker inte att sätta upp mål/arbetsplan i augusti och utvärdera i juni året efter. Det är viktigt att löpande utvärdera sin verksamhet. Teamledarna ansvarar för detta”. Hela enheten har ett gemensamt dokument, Lokalt styrdokument, nytt från augusti 2013. Utvecklingsområdena i dokumentet

har tagits fram från läroplanen, kundenkäter, politikernas mål och vision och teamens utvärderingar. Varje team/avdelning använder dokumentet för att nå en högre måluppfyllelse. Det är teamledare/avdelningsansvarig har ansvaret för att arbetet sker. En del pedagoger förmedlar att de inte har tillräckligt med kunskap om hur dokumentet ska användas.

Förskolan arbetar systematiskt med Tryggt & Säkert, ett verktyg för en trygg och säker barnomsorg enligt Nacka kommuns modell. Bäckalidens förskola har en certifiering som Trygg & Säkert förskola som ska förnyas under 2014. I slutet av varje läsår görs en större utvärdering för skolenheten. Nacka kommuns kvalitetsanalys lämnas in under september månad.

Möjligheter till kompetensutveckling för personal

Det finns en tydlig plan för pedagogernas kompetensutveckling, både för enheten i stort som på pedagognivå. Förskolans pedagoger deltar i utbildningar som arrangeras av Nacka kommun bland annat om pedagogisk dokumentation och Förskolelyftet. Förskolan har även egna bokcirklar utifrån aktuell litteratur.

Samverkan och övergångar inom verksamheten och mellan skolformer

Pedagoger berättar att barn som ska börja i förskoleklass gör besök i skolan och de har rutiner för överlämningskonferenser. Skolans bildlärare har bildverksamhet med förskolans 5-åringar i olika grupper. Barnen på förskolan blir inbjudna till skolans olika evenemang såsom musikalerna och utställningar. Men pedagogerna säger att det är svårt att passa in i verksamheten vid alla tillfällen.

En annan typ av samverkan är Ghanadagen. Det är en 20 år gammal tradition där pedagoger, barn, elever och föräldrar samarbetar för att samla in pengar till vänort/förening i Ghana.

Bedömning i text

Förskolechef/rektorer har god kunskap om sin verksamhets pedagogiska kvalitet och arbetar ständigt med utveckling.

Det systematiska kvalitetsarbetet sker tydligt genom kontinuerlig planering, uppföljning, utvärdering och utveckling och är väl dokumenterat.

Enhets Lokala styrdokumentet är ett led i deras kontinuerliga kvalitetsarbete. Arbetssättet är nytt för läsåret och inte förankrat hos alla pedagoger.

Det finns en tydlig plan för kompetensutbildning kopplat till verksamhetens behov och utvecklingsområden.

Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande	Tillfredsställande	God kvalitet	Mycket god kvalitet
1,0	2,0	3,0	4,0
☐	☐	☐	☒

JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION

Det finns ingen tidigare rapport att göra jämförelse med.

REFERENSER

Gemensamma dokument för Sigfridsborgs- och Bäckalidens förskola

Läroplanen för förskolan Lpfö 98. Reviderad 2011

Nacka kommuns mål/riktlinjer

Skolenhetens gemensamma dokument

Lednings och Mötesorganisation för Sigfridsborgs skolenhet 2013-2014

PM Sigfridsborgs skolenhet LÅ13/14

Personallista, arbetslag läsåret 2013-2014

Månadsbrev, januari 2014 till föräldrarna, från rektor/förskolechef

Veckobrev till personalen på skolenheten

Skolans trivselregler & Förväntningar Sigfridsborgs skola och förskolor, läsåret 2013/2014

Rutiner vid tillbud

Handlingsplan vid sjukdom, Sigfridsborgs skola och förskola,

Lokalt styrdokument, underlag Sigfridsborgs skola med förskolor, läsåret 2013/2014

Utvärderingsdokument, pedagoggruppens arbete, mall

Sigfridsborgsskolans förskolor

Likabehandlingsplan, Plan mot kränkande behandling 2013/2014

Material, blanketter och rutiner inför utvecklingssamtal

Dokumentation inför utvecklingssamtal

Barnintervju inför utvecklingssamtal

Enkät inför utvecklingssamtalet

Nyckelkompetenser- Lpfö98/rev 2010

Broschyr om Våra nyckelkompetenser 2013

Minnesanteckningar, APT 2014-03-06

Föräldramöte Bäckalidens förskola och Sigfridsborgs förskola HT 2013

Har du bara lekt idag? Då har du tränat...

Föräldranytt nr 3

Kalendarium och terminsöversikt för APT träffar 2013-2014

Planeringsdagen, dagordning från 2012-01-24

Minnesanteckningar, Trygg och säker förskola 2014-03-14

Välkommen som vikarie till våra förskolor

Handlingsplan vid elevärende Sigfridsborgs& Bäckalidens förskola

Våga Visa metodboken, 2011

Sigfridsborgs förskola:

Hemsida:

www.nacka.se/underwebbar/Sigfridsborgs_skola/Sigfridsborgs_forskola/Sidor/default.aspx

Barnskyddsronnd och allergironnd. Arbetsmiljö

Rutiner för Sigfridsborgs förskola VT 2013

Kvalitetsanalys Sigfridsborgs förskola 2012-2013

Traditioner Sigfridsborgs förskola

Föräldraråd Sigfridsborgs förskola

Kundenkät 2013

Bäckalidens förskola:

Hemsida:

www.nacka.se/underwebbar/Sigfridsborgs_skola/Backalidens_forskola/Sidor/default.aspx

Barnskydds rond och allergirond. Arbetsmiljö

Rutiner för Bäckalidens förskola VT 2012

Kvalitetsanalys Bäckalidens förskola 2012-2013

Traditioner Bäckalidens förskola

Föräldråråd Bäckalidens förskola

Kundenkät 2013

SIGFRIDSBORGS FÖRSKOLA – Kommentar av Anne Sjö rektor

Förskolans/skolans arbete med observationsrapporten

Vi har valt att gå igenom rapporten noga i skolledningen som ett verktyg i vårt analysarbete av verksamheten. Vi har lyft fram de utvecklingsområden som observatörerna tagit fram och analyserat dessa utifrån våra egna erfarenheter och kunskaper om enhetens verksamhet.

Personalen har blivit presenterad av observationsrapporten och även arbetat med rapporten i olika grupperingar.

De har analyserat och tittat på utvecklingsområden samt enhetens styrkor.

Utifrån ovan analysarbete har vi lyft fram utvecklingsområden i vårt Lokala styrdokument. Varje team arbetat med styrdokumentet och arbetar fram hur de ska arbeta med resp. område för att utveckla sin verksamhet.

Kommentar till observationens resultat

Det är en positiv rapport och det känns som ett viktigt kvitto på den goda verksamhet förskolans medarbetare tillsammans med skolledning bedriver på Sigfridsborgs förskola, det finns förbättringsområden men förskolan har i flera år arbetat strukturerat med att höja kvaliteten på verksamheten och vi är nu på god väg.

Observatörerna gjorde ett mycket professionellt arbete och gav mycket fin feedback till såväl pedagoger som skolledning.

Det är en bra rapport som ger en sammanfattande bild utifrån läroplanens rubriker.

Vi känner igen oss i det mesta som observatörerna beskriver i sin rapport.

Jag är stolt över de starka sidor som lyfts i rapporten såsom förskolans arbete med språk och musik, organisationen, samverkan, tydligheten i dokumentation. Pedagogernas
Jag är stolt över att de lyfter fram vårt goda systematiska kvalitetsarbete som vi arbetat strukturerat med under flera år, finns fortfarande att göra men vi är på en god väg.

*Det är goda resultat – men det kan bli ännu bättre!
Det kommer vi jobba vidare med!*

Förbättringsområden i observationsrapporten

Vi kommer under året arbeta med nedan utvecklingsområden och varje avdelning/team kommer arbeta med resp. område utifrån behov, barnens ålder och kompetens.

Sigfridsborgs förskola:

- Synliggöra lärprocesserna
- Skapa inspirerande, utforskande och kreativ miljö
- Öka barns möjlighet till ansvar, delaktighet och inflytande
- Främja föräldrars möjlighet till delaktighet och inflytande

Älta - 140821

Anne Sjö

Rektor

Sigfridsborgs skola

BÄCKALIDENS FÖRSKOLA – Kommentar av Anne Sjö rektor

Förskolans/skolans arbete med observationsrapporten

Vi har valt att gå igenom rapporten nogsamt i skolledningen som ett verktyg i vårt analysarbete av verksamheten. Vi har lyft fram de utvecklingsområden som observatörerna tagit fram och analyserat dessa utifrån våra egna erfarenheter och kunskaper om enhetens verksamhet.

Personalen har blivit presenterad av observationsrapporten och även arbetat med rapporten i olika grupperingar.

De har analyserat och tittat på utvecklingsområden samt enhetens styrkor.

Utifrån ovan analysarbete har vi lyft fram utvecklingsområden i vårt Lokala styrdokument. Varje team arbetat med styrdokumentet och arbetar fram hur de ska arbeta med resp. område för att utveckla sin verksamhet.

Kommentar till observationens resultat

Det är en positiv rapport och det känns som ett viktigt kvitto på den goda verksamhet förskolans medarbetare tillsammans med skolledning bedriver på Bäckalidens förskola. Förskolan

har i många år haft mycket god kvalitet och mycket fina resultat på kundenkäten, flera resultat har varit på 100% nöjdhet.

Det är intressant att observationen nu genomförts och vi får se områden som vi behöver utvecklas även om verksamheten är mycket god, observatörerna har lyft fram områden kring förhållningsätt kring tex. matematiken att få med det i det dagliga arbetet, modern teknik och inflytande. Även ansvar för barnen och där vet jag att vi kan utvecklas mycket.

Observatörerna gjorde ett mycket professionellt arbete och gav mycket fin feedback till såväl pedagoger som skolledning.

Det är en bra rapport som ger en sammanfattande bild utifrån läroplanens rubriker.

Vi känner igen oss i det mesta som observatörerna beskriver i sin rapport.

Jag är stolt över de starka sidor som lyfts i rapporten såsom förskolans arbete med barnens språkutveckling, naturvetenskap, matematik, föräldrars inflytande, Pedagogernas

Jag är stolt över att de lyfter fram vårt goda systematiska kvalitetsarbete som vi arbetat strukturerat med under flera år, finns fortfarande att göra men vi är på en god väg.

Det är goda resultat – men det kan bli ännu bättre!

Det kommer vi jobba vidare med!

Förbättringsområden i observationsrapporten

Vi kommer under året arbeta med nedan utvecklingsområden och varje avdelning/team kommer arbeta med resp. område utifrån behov, barnens ålder och kompetens.

Bäckalidens förskola:

- Synliggöra lärprocesserna
- Skapa inspirerande, utforskande och kreativ miljö
- Öka barns möjlighet till ansvar, delaktighet och inflytande
- Främja föräldrars möjlighet till delaktighet och inflytande

Älta - 140821

Anne Sjö

Rektor

Sigfridsborgs skolenhet

